

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 3. Vtrum ad beatitudinem requiratur comprehensio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

D V B I V M.

Quomodo appetitus animalium non sit peruersus appesendo operationem propter delectationem, cum Deus instituerit delectationem propter operationem.

Respondeo, Deum instituisse delectationes propter operationes, miscendo eas operationibus veluti condimentum, vt ab animalibus auidius expeterentur operationes: sicut Medicus miscet dulcia quaedam medicamento, vt lubentius sumatur. Hunc autem ordinem nullo modo peruertunt animalia: Primò, quia non appetunt operationem ob delectationem, ordinando operationem ad delectationem tamquam medium ad finem; hoc enim esset peruertere ordinem diuinae institutionis: sed simplici modo appetunt operationem ob delectationem, tamquam ob rationem quaedam boni quae est in operatione: sicut appetitur saccharum ob dulcedinem, tamquam ob bonitatem intrinsecam. Non enim est necessarium vt res semper appetatur propter optimam rationem boni quae in ipsa est; sufficit vt ob aliquam appetatur, & nulla adsit mala circumstantia. Secundò, quia non ob solam delectationem appetunt operationes, sed etiam quia per se sunt naturae conuenientes. Sic aues nidificant, non quia hoc delectabile, sed quia instinctibus naturae conueniens: Verum quia delectatio facit eas magis conuenientes, quam per se sint, ideo in causa est vt operationes ardentius appetantur.

*Anima-
tia appe-
tunt ope-
rationes
non solum
ob delecta-
tionem, sed
etiam quia
naturae co-
nuenientes.*

ARTICVLVS III.

Vtrum ad Beatitudinem requiratur Comprehensio?

Respondeo, Ad beatitudinem necessario concurrere tria: Visionem, Comprehensionem, & fruitionem.

D V B I V M I.

Quis actus significetur hic nomine Comprehensionis.

*Distinctio
inter visio-
nem & co-
prehensio-
nem.*

NOtandum est, visionem per se solum dicere claram cognitionem rei vise, & formaliter non esse tentionem seu consecutionem boni desiderati; Nam qui amat pecunias, licet videat eas, non tamen ideo eas tenet; & tamen si amet pulcritudinem, videndo eam tenet; si amat musicam, audiendo tenet. Et contra, comprehensio per se non dicit visionem, sed solum adeptionem boni desiderati eo modo, quo aptum est haberi. Nam aliter habentur honores, aliter diuitiae & voluptates. Quamuis igitur ratio visionis & comprehensionis, in visione Dei concurrant, tamen aliquo modo distinguuntur: quia visio Dei, tantum dicit summam quandam perfectionem intellectus; non autem tentionem summi boni: comprehensio autem includit quidquid est de ratione visionis, & addit praeterea specialem quandam habitudinem ad Deum tamquam ad finem obtentum; vt notat D. Thomas q. 4. art. 3. ad 3. quae habitudo est in voluntate. Quo posito

Respondeo, Nomine comprehensionis non significari aliquem actum distinctum à visione & amore concupiscentiae: sed vtrumque habere rationem comprehensionis, connotando tamen concomitantiam alterius. Visio enim habet rationem comprehensionis immediatam. Nam per visionem immediatam tamquam per manum quandam apprehenditur & tenetur Deus. Requirit tamen haec visio vt rationem habeat perfectam comprehensionis, concomitantiam amoris concupiscentiae. Et ratio est; quia comprehensio dicit apprehensionem seu tentionem boni amati: illud enim dicitur comprehendere quod ante sumus profecuti, & etiamnum amamus, & propter amorem tenemus. Vnde etiam amor habet rationem comprehensionis, sed mediatam. Quia sicut voluntatis est profecuti bonum dum est absens, & ad illud tendere: ita eiusdem voluntatis est tenere illud cum fuerit praesens. Atqui voluntas non tenet illud aliquo actu suo, nisi amore concupiscentiae; vt patet in beatitudine falsa: avarus enim obtentam pecuniam, non tenet illam aliquo actu voluntatis, nisi amore quo vult illam possidere. Itaque amor concupiscentiae habet rationem comprehensionis mediatam; quia hoc amore homo tenet Deum praesentem per intellectum. Itaque per voluntatem fit comprehensio tamquam per causam applicantem, & quantum in se est mouentem, & quasi stringentem intellectum, veluti manum, vt fortiter teneat.

*Quo mo-
do visio fit
compre-
hensio, &
quomodo
amor?*

*Voluntas
compre-
hendit
Deum me-
diante vi-
sione.*

Hinc sequitur, Visionem vt est prior amore, non esse perfectam comprehensionem; quia non consideratur vt terminus prosecutionis voluntatis. Verum quia ex visione eodem instanti temporis sequitur amor qui fertur in visionem & in Deum visum, & quantum in se est necessitat intellectum vt omnibus viribus teneat Deum praesentem, fit vt eodem instanti temporis visio incipiat habere rationem completam comprehensionis.

*Visio vt est
prior amo-
re non est
perfecta
compre-
hensio.*

Hinc etiam intelligitur quomodo verum sit quod ait D. Thomas ad tertium etiam visionem esse obiectum comprehensionis. Comprehensio enim pertinet ad voluntatem, tamquam ad id quo Deum mediate comprehendimus: & sic visio est eius obiectum. Voluntas enim vult ipsam visionem manere, & ad hoc intellectum quantum in se est mouet, vt semper Deum per visionem praesentem habeat.

D V B I V M II.

Vtrum Visio, Comprehensio, Delectatio recte dicantur dotes animae?

Respondeo, Recte dici dotes animae, metaphoram acceptam ab eo quod in nuptijs humanis fieri solet. Sicut enim ibi dos dicitur quod solet dari sponsae dum eam sponsus in domum suam solenniter introducit: ita recte dotes dicuntur diuitiae illae quae animae dantur, dum à sponso suo in caelum traduntur. Pari modo dicuntur dotes corporis, ornamenta supernaturalia quae corpori tribuntur quando in caelum transferretur. Quare cum animae tunc haec tria dentur, recte dicuntur animae dotes. Visio respicit fidem, comprehensio spei, delectatio seu fruitio charitati.

10

*Quid sit
Dotes.*

*Dotes ani-
mae sunt
visio, com-
prehensio,
& delecta-
tio.*

charitati. Vbi nomine *comprehensionis* vt distinguitur à *visione*, debet intelligi actus voluntatis, quatenus in eo est vis quædam tenendi obiectum beatificum per visionem tanquam per manum quandam. Nominè *fruitionis* siue *delectationis* intelligi debet vtraque delectatio, scilicet tam ea quæ est de Deo, vt est bonum beati; quam quæ est de Deo, vt est bonum suum.

11
Cur charitas non numeretur inter dotes, cum tunc detur etiam actus charitatis longè perfectior quàm in via? Respondeo, quia Charitas pertinet ad ipsum essentiale vinculum spiritualis matrimonij inter Christum & animam: Nam matrimonium spirituale constat vinculo Charitatis. Vnde non ponitur inter dotes quæ matrimonio superueniunt.

12
Petes Secundò, Cum matrimonium spirituale inter Christum & animam contrahatur in baptismo, cur dona quæ tunc illi dantur, non dicuntur dotes? Respondent quidam, tunc non contrahi matrimonium, sed sponsalia tantum, quæ sunt promissio futurarum nuptiarum. Verum rectè dici potest tunc fieri matrimonium: nam Ecclesia passim dicitur sponsa Christi, vxor agni &c, imò ipsum matrimonium humanum est signum matrimonij spiritualis Ecclesie cum Christo; vt patet ad Ephes. 5. Ratio est, quia tunc fit contractus de presenti, non de futuro. Vnde non expectatur alius consensus vel alius contractus.

13
Respondeo igitur, dotem non solere dari dum matrimonium contrahitur, sed promitti: datur autem re ipsa quando sponsa in domum sponsi solenniter traducitur: hoc autem non fit per baptismum; sed relinquitur veluti in longinqua regione vt eius probetur fides in sponsum: & interim dantur ei quædam dona cælestia instar viatici quo se sustentet, & ad sponsum absentem proficiatur.

Notandum est, has dotes non eodem modo assignari à Doctõribus. Tamen assignatio D. Thomæ est magis recepta, & tantum est quæstio nominis, non rei.

ARTICVLVS IV.

Virum ad Beatitudinem requiratur rectitudo voluntatis

12
Conclusio, Rectitudo voluntatis requiritur ad beatitudinem, antecedenter tanquam necessaria dispositio; & concomitanter, quia beati nihil possunt velle nisi in ordine ad diuinam voluntatem.

Notandum est, vtramque partem esse fide certam. Priorem quidem, quia certum est, neminem posse saluari absque charitate, vt colligitur tum ex alijs Scripturæ locis, tum prioris ad Cor. 13. Charitas autem est rectitudo voluntatis. Intelligence hæc secundum legem ordinatam seu statutam: Nam per absolutam Dei potentiam potest quis saluus fieri absque Charitate antecedente. Alteram verò; quia certum est beatos peccare non posse: ita enim tradunt omnes P.P. & D.D. Scholastici, & colligitur apertè ex Scripturis.

13
Contrarium videtur tenuisse Origenes homil. 26. super Numeros, asserens Angelos Custodes adducendos in iudicium, vt constet

vtum fortè aliquid ex ipsis causis fuerit quod deliquerimus. Nisi enim, inquit, esset etiam aliquid in ipsis quod in causa nostra culpandum videretur numquam diceret Scriptura Angelos huius & illius Ecclesie dereliquisse Charitatem pristinam; suam patientiam, &c. Idem repetit hom. 24. idque confirmari potest Iob. 4. Qui seruiunt ei, non sunt stabiles; & in Angelis suis reperit prauitatem.

Sed est error exploratus. Primò, quia si peccarent villo modo, amitterent beatitudinem; non enim illa potest cum tanto malo consistere. Atqui beatitudo est perpetua & incorruptibilis; vt patet ex Scriptura 1. Petri. 1. Regenerauit nos in spem viuam, in hereditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcescibilem, conseruatam in vobis in Cælis. Psal. 38. Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.

Secundò, Quia si possent peccare, falsum esset illud Apoc. 21. Non intrabit in eam quidquam inquinatum. Et c. 22. Omne maledictum non erit amplius.

Tertiò, falsum esset non esse ibi luctum & dolorem, contra illud Apoc. 21. Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus neque clamor: neque dolor erit ultra; quia prima abierunt: quia ex peccato vtrumque necessariò sequitur.

Nec obstat illud Apoc. 2, quod mouit Origenem: Angeli enim illi sunt septem Ecclesiarum Episcopi. Illud autem Iob. 4. intelligitur de Angelis cum adhuc essent in statu viæ: quorum pars peccauit.

D V B I V M.

Qua sit causa cur illi qui sunt Beati, peccare non possint?

14
Quidam putant, id non prouenire ex vi visionis beatificæ; sed eò quòd Deus vel assidue causet actum amoris beatifici in Beatis; vt voluit Ockam, Gabriel, Gregorius. Vel certè quod assidue determinet voluntatem ipsorum ad amorem beatificum eliciendum; vt vult Scotus in 4. d. 49. qu. 6. Cum amore autem illo non posse vllum peccatum consistere. Quòd si Deus relinqueret voluntatem videntis essentiam ipsius, absque tali determinatione vel infusione actus, existimant talem hominem Deum videntem peccare posse.

Sed contrarium est multò probabilius, scilicet ex vi beatificæ visionis prouenire, vt nullo modo peccare possint. Ita D. Thomas hic cum Catechano, Durando in 2. d. 7. qu. 1. & in 4. d. 49. qu. 8. n. 16. & alij qui docent voluntatem beatorum necessitari ad amorem à Deo clarè viso.

Probatum Primò, Quia ex vi visionis beatificæ prouenit vt voluntas sit determinata ad amandum Deum super omnia, & quantum fieri potest perfectissimè: atqui cum perfectissimo amore actuali nullo modo potest consistere vllum peccatum veniale, vt omnes fatentur. (hic enim amor extendit se toto conatu ad omnia faciendâ quæ nouit Deo placere vt faciat, & ad vitandâ quæ nouit Deum velle vitari.) ergo cum visione nullo modo stare potest vt vel omissione vel commisione peccet. Maior probatur, quia visio ita proponit voluntati summum bonum vt nulla

B iij possit

Error Origenis, Angelos posse peccare

Apoc. 21. & 22.

14 Quidam reserunt in Amorem.

Ockam, Gabriel, Gregor.

Scotus

Verius reseruit in visionem. D. Thom. Catech. Durand.

15